

Запорізький національний університет
факультет соціології та управління
кафедра соціальної філософії та управління

Силлабус курсу «Філософська аналітика міського простору»

Назва курсу	Філософська аналітика міського простору
Викладачі	Глазунов Володимир Володимирович
Профайл викладача	Д.філос.наук, доцент, професор кафедри соціальної філософії та управління. Досвід керівної роботи в якості майстра на заводі; редактора багатотиражки; провідного спеціаліста в спільному (RUS-USA) підприємстві; декана юридичного факультету; ректора приватного університету; першого проректора; директора інституту журналістики; директора інформаційно-аналітичного центру. Сфери наукової зацікавленості – філософія, політологія та теорія масових комунікацій. Працював в україно-канадійському проекті з формування стратегії розвитку Запорізького регіону (Програма розвитку прийнята обласної радою). Автор концепції «Запоріжжя індустріальне» як складової програми туристичного розвитку міста (прийнята на сесії міської ради); автор кластеру QR-кодів «Запоріжжя велосипедне» та «Символи Запоріжжя» (та відповідного телевізійного проекту)
Контактний тел.	+38(097)-091-52-36
E-mail:	glazunovzp@gmail.com
Сторінка курсу в CMS	
Консультації	Вівторок, з 13-00 до 14-30 (додатково – за домовленістю), кафедра соціальної філософії та управління (четвертий корпус, аудиторія 315), система Moodle, соціальні IN-мережі.

1. Анотація до курсу

Навчитися читати місто як захопливу книгу, аналізувати його історію, причини та обставини, що обумовили самотність його формування, протиріччя, що забезпечили динаміку його розвитку. Це можливість знайти сильні та слабкі сторони міста як комплексного соціального проекту, розгледіти його нішу в життєдіяльностному функціонуванні країни та всієї глобальної системи. Відчути дух міста, що здатен вплинути на формування регіонального патріотизму нових поколінь його мешканців. Почути музику його колективного дихання, пульсацію його колективного синергетичного серця... Але все це досягнути крізь призму дії основних філософських законів та вписати в сучасні філософські парадигми в контексті критичного аналізу та когнітивного мислення.

«Філософська аналітика міського простору» як навчальна дисципліна призначена ознайомити студентів з філософськими уявленнями про такий важливий культурний і соціальний феномен, яким є місто, дати систему знань про сучасний стан філософської аналітики міста, допомогти у виробленні цілісного погляду на місто як на єдність його субстратних, соціальних, культурних, символічних складових; використовувати цей підхід у своїй професійній та громадській діяльності. Визначенню місця та ролі міста в комплексній системі соціально-культурного життя, складних процесів урбанізації, глибинних причин та форм його прояву допоможе ознайомлення з провідними філософськими та світоглядними концепціями, із застосуванням різних підходів із конкретних наук та усього різноманіття філософських підходів в осмисленні міста.

Процес навчання орієнтований на комплексне дослідження феномену та відповідного поняття міста через вирішення теоретичних та практичних завдань, опанування специфічних конкретно-наукових надбань в межах основних напрямків вивчення міста як певної території, що вписується у загальний природний ландшафт з певним ресурсним потенціалом, на фоні усвідомлення глобальних проблем людства при переході від зародження до сучасної постіндустріальної епохи. Його доповнює аналіз історичної трансформації уявлення про місто як соціальний проект, що на шляху до своєї реалізації певною мірою перероджувався, трансформовався під тиском зовнішніх сил та внутрішніх протиріч; як соціальний організм, що розвивається за своїми законами та має прояв у відповідних тенденціях та закономірностях.

На особливу увагу в межах курсу заслуговує розгляд економічної структури міста, своєрідність його виробничого потенціалу, його ролі в загальних структурах вищого рівня та більшого масштабу; різнобічний аналіз причин та наслідків економічних проблем, їхньої обумовленості внутрішніми та зовнішніми чинниками. Це доповнюється усвідомленням економічної доцільності саме такого міста в саме у цій локації, за наявності особливого набору природних ресурсів та реалізації логічно-логістичних зв'язків, необхідністю формування міського простору як функції на виконання відповідних проектно-економічних завдань. Відповідно здійснюється розгляд механізмів виникнення та функціонування міст на виконання гуманітарної місії в межах певної системної моделі. При цьому внутрішні міські комунікації, що формують

системну цілісність, об'єднують підсистеми та кластери та дозволяють сприймати місто як системну цілісність, схильну до певної міри консервативності та диссипативності, від чого залежить і відповідна рефлексивна типологія міст.

Осягнення та сприйняття факту входження України до інформаційної епохи та постмодерну вимагає аналізу міського простору з позицій теорії комунікацій із значною долею семіотичного наповнення: виходу на поняття віртуальності міської повсякденності та міського кіберпростору, мислинневої моделі міської культурно-віртуальної реальності.

Узагальнення отриманих результатів відбувається на рівні теорії урбаністики як комплексної науки про місто з виходом на вирішення певних практичних проблем розвитку міста, що, в свою чергу, дозволяє вести мову про місто як соціоаттрактор, соціальну структуру, здатну до фрактальної самоорганізації.

Курс «Філософська аналітика міського простору» є вибірковою частиною виховання фахівця з філософії, який забезпечить його інструментарієм для раціонально-критичного бачення життя у всіх його проявах та використання його у повсякденно-практичній, освітній, педагогічній та суспільство-творчій діяльності. Він спрямований на формування вміння використовування філософської методології для аналізу стану, з можливістю наступного проектування прогресивних процесів розвитку, сучасного міста.

2. Мета та завдання курсу

Мета: Дисципліна «Філософська аналітика міського простору» покликана ознайомити студентів з філософськими уявленнями про місто як соціально-культурний та політико-економічний феномен, надати систему знань та уявлень про сучасний стан філософії міста; допомогти у виробленні цілісного погляду на місто як на єдність його економічної, соціальної, політичної, культурної, інформаційної, символічної та інш. складових, використовувати цей погляд у своїй професійній та громадській діяльності.

Досягнення цієї мети передбачає вирішення наступних **завдань:**

- визначення місця міста в процесі енергетичного обміну Людини/Соціуму з Природою/Космосом;
- визначення місця міста в системі соціального і культурного життя;
- ознайомлення з найважливішими філософськими концепціями, присвяченими аналізу міст;
- формування уявлень про найважливіші філософські та світоглядні засади і категорії, що пов'язані з філософським аналізом міст;
- отримання знань про різноманіття філософських підходів в осмисленні міста;
- оволодіння сучасними пост/некласичними методами дослідження міст.

Дана дисципліна відноситься до циклу вільного вибору студента. До її обсягу входить розгляд різних форм буття міста; процесів його розвитку; різних його сфер життєдіяльності; філософських концепцій його осмислення і аналізу; системних і синергетичних методів дослідження міста.

3. Формат курсу

Викладання курсу проходить у вигляді традиційних форм – лекцій, практичних та семінарських занять, інтерактивних занять, виконання самостійної роботи (аналіз першоджерел), а також передбачає формат поточних консультацій із викладачем, де комунікація набуває формату перманентного діалогу-співбесіди між викладачем та студентом з означеної проблематики у межах постановки завдання, рефлексії, уточнення позицій, смислів, визначень, методології пізнання. Застосовуються форми та прийоми проблемного навчання з розглядом конкретних ситуацій та кейсів. Підсумковий залік покликаний виявити рівень опанування студентом запропонованого обсягу інформації та вміння користуватися нею та поповнювати новою.

4. Компетентності, результати навчання та форми оцінювання

Компетентності, результати навчання	форми оцінювання
Усвідомлення унікальної, специфічної ролі міста в процесі взаємодії Людини з Природою	Співбесіда на основі есе-рефлексії, перевірка самостійної роботи
Усвідомлення ролі міста в формуванні системи економічної, соціальної, політичної і культурної життєдіяльності	Співбесіда на основі есе-рефлексії, вирішення кейсів
Наявність знань та уявлень про провідні філософські та світоглядні засади щодо аналізу міського простору	Співбесіда на основі есе-рефлексії, перевірка самостійної роботи
Вміння застосовувати провідні філософські концепції задля проектування перспектив розвитку міського простору	Обговорення Візії та Стратегії міста, вирішення кейсів з розвитку міста,
Вміння оволодівати та використовувати сучасні пост/некласичні, у тому числі інформаційні, методи та технології дослідження міста	Співбесіда на основі есе-рефлексії, практичні завдання

5. Обсяг курсу

Вид заняття	лекції	Семінари/практичні	самостійна робота
К-сть годин	22	10	88

6. Ознаки курсу:

Рік викладання	семестр	спеціальність	Курс, (рік навчання)	Нормативний\вибірковий
2019-20 н/р	перший	філософія	Магістерський рівень 2 рік	вибірковий

7. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Більшість занять курсу проводиться в рамках практичних аудиторних занять, які можуть доповнюватися роботою в системі Moodle. Студенти мають можливість користуватися обладнанням мультимедійних аудиторій, щоб супроводжувати свої виступи відповідними презентаціями.

8. Політики курсу

Політика викладання курсу «Філософська аналітика міського простору» формується на засадах толерантності та відповідальності, що приймає форму перманентного плюралістичного діалогу зі студентом. Виконання завдання формування філософсько-осмисленого ставлення студента до процесу життєдіяльності в певній локації реалізується під час опанування філософсько-аналітичного контенту зазначеної дисципліни з орієнтацією на дотримання високих освітніх стандартів закладу вищої освіти, яким є ЗНУ. Опанування та засвоєння методики філософського аналізу проводиться через призму його застосування до феномену та поняття міста у всьому його розмаїтті проявів, з наступною рефлексією та критичним оцінюванням, узагальненням результатів та виходом на рівень потенційного креативного застосування їх в теорії та практиці.

Під час навчання заохочується повнота застосування та своє бачення щодо використання потенціалу філософської аналітики під час пошуку, засвоєння та передачі образів та смислів міста, аргументоване відстоювання власної світоглядної позиції на базі комплексного системного практично-філософського підходу, з використанням опорного конспекту та відповідного філософського есе.

Комунікація зі студентом відбувається у формі традиційних занять та консультацій в аудиторії, що може доповнюватись спілкуванням на платформі Moodle та в соціальних мережах. Студент може використовувати консультації для вирішення проблеми недостатньої успішності, яка може виникнути в наслідок хвороби або позанавчальної діяльності, у випадку настання форс-мажорних обставин.

Поведінка викладача і студента в рамках освітнього процесу, консультацій, під час організації наукових досліджень та спілкування поза навчальним процесом регламентується кодексом академічної доброчесності Запорізького національного університету.

Взаємодія викладача й студента у рамках курсу «Філософська аналітика міського простору» побудована на *принципах академічної доброчесності*, які включають: законність, верховенство права, свободу донесення обґрунтованої думки, дотримання людської гідності, патріотизм, служіння народові України, професіоналізм, компетентність, чесність, порядність, справедливість, толерантність; партнерство викладача і студента, взаємодопомогу в студентському колективі; повагу; взаємну довіру, відкритість, прозорість, демократичність, самовдосконалення, саморозвиток, персональну відповідальність, взаємну роботу на результат та ін.

Викладач та студент несуть субсидіарну відповідальність при фіксації та розгляді випадків академічної недоброчесності, яка аналізується адміністративними особами факультету соціології та управління Запорізького національного університету.

9. Схема курсу

Тиж. / дата / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) / Формат	Матеріали	Література Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Вага оцінки (бал)	Термін виконання
--------------------	--------------------------	-------------------------------------	-----------	-----------------------------------	---------------	-------------------	------------------

Тиж. 1. 2 акад. год	<p>Розділ 1. Онтологія міського простору.</p> <p>ТЕМА 1.1. Місто як предмет міждисциплінарних досліджень та філософських узагальнень.</p> <p>Феномен міста як вмістилища та носія всіх видів людської життєдіяльності. Урбанізація як соціальний феномен та урбаністика як наука.</p>	Лекційне заняття, F2F.		<p>Основна: 1 -4</p> <p>Додаткова: 4, 10,11</p> <p>Інтернет: 1, 2, 3, 13,</p>	Вивчення матеріалу, аналіз першоджерел, задачі.	4 бал.	Заняття,
	<p>ТЕМА 1.2. Феноменологія міста.</p> <p>Єдність міста. Рівні сприймання міста. Практична організація і технічне втілення міста як матеріального об'єкта. Соціальний простір міста.</p>	Лекційне заняття, F2F.		<p>Основна: 1-4</p> <p>Додаткова: 9, 10. 11</p> <p>Інтернет: 1, 2, 3, 14, 16,</p>	Вивчення матеріалу, аналіз першоджерел, задачі.	3 бал.	Заняття,
Тиж. 2. 2 акад. год.							

Тиж. 3. 2 акад. год.	ТЕМА 1.3. Субстрат міста Природний ландшафт, архітектура, інфраструктура як субстратні підвалини міста. Існування та трансформація міста у часі.	Лекційне заняття, F2F.		Основна: 2, 3 Додаткова 1, 2, 3, 13 Інтернет:	Вивчення матеріалу, аналіз першоджерел, задачі.	4 бал.	Заняття,
Тиж. 4. 2 акад. год.	ТЕМА 1.4. Місто як ідеальний і символічний конструкт. Метафізика міста. Архетипи міст. Місто як символ.	Практичне заняття		Основна: 2, 3 Додаткова: 15, 16, 19, 20 Інтернет: 1, 2, 3,	Вивчення матеріалу, аналіз першоджерел, задачі.	3 бал.	Заняття,

Тиж. 5. 2 акад. год.	<p>Розділ 2. Місто як система</p> <p>ТЕМА 2.1. Місто як системно-просторовий об'єкт. Місто як системно-просторовий об'єкт. Передумови, обставини та механізми виникнення міста. Місто як проект.</p>	Лекційне заняття, F2F.		<p>Основна: 1- 4,</p> <p>Додаткова: 17</p> <p>Інтернет: 1, 2, 3, 11</p>	Вивчення матеріалу, аналіз першоджерел, задачі.	3 бал.	Заняття,
Тиж. 6. 2 акад. год.	<p>ТЕМА 2.2. Місто як системна цілісність. Міські підсистеми-кластери Внутрішньо міські зв'язки: комунікаційний кластер. Міські порядки. Гармонізація та стабільність міст.</p>	Лекційне заняття, F2F.		<p>Основна: 2, 3</p> <p>Додаткова: 1, 2, 3</p> <p>Інтернет: 2, 3</p>	Вивчення матеріалу, аналіз першоджерел, задачі.	4 бал.	Заняття,

Тиж. 7. 2 акад. год.	<p>ТЕМА 2.3. Місто як динамічна система</p> <p>Місто як тимчасовий конструкт. Місто як система відносин. Розвиток міст. Міські процеси. Динаміка міста: міські ритми та міські цикли.</p>	Лекційне заняття, F2F.		<p>Основна: 2, 3</p> <p>Додаткова: 2,4, 5, 6</p> <p>Інтернет: 1, 2, 3,</p>	Вивчення матеріалу, аналіз першоджерел, задачі.	3 бал.	Заняття,
Тиж. 8. 2 акад. год.	<p>ТЕМА 2.4. Місто як комунікаційно-інформаційна система</p> <p>Інформація як урбаністична характеристика. Соціопротрамми. Місто як прояв сингулярності інформаційного поля цивілізації. Носії міської інформації. Семіотика міста: коди міста.</p>	Практичне заняття, F2F.		<p>Основна: 2, 3</p> <p>Додаткова: 8, 11</p> <p>Інтернет: 1, 2, 3,</p>	Вивчення матеріалу, аналіз першоджерел, задачі.	6 бал. (до 30 бал.)	Заняття, модульний тижде нь- контроль
Тиж. 11. 2 акад. год.	<p>Розділ 3. Місто як синергетичний феномен</p> <p>ТЕМА 3.1. Синергетичні методи дослідження міста</p>	Лекційне заняття, F2F.		<p>Основна: 1- 4</p> <p>Додаткова: 11, 12</p> <p>Інтернет:</p>	Вивчення матеріалу, аналіз першоджерел, задачі.	4 бал.	Заняття,

	Синергетика як методологія гуманітарних досліджень. Соціоаттрактори. Соціальні структури, що самоорганізуються. Фрактали.			1, 2, 3,			
Тиж. 9. 2 акад. год.	ТЕМА 3.2. Місто як система та нелінійна структура, що самоорганізується. Місто як нелінійний феномен. Неврівноваженість та диссипативність міського середовища. Самоорганізація в контексті освіти і розвитку міст.	Лекційне заняття, F2F.		Основна: 1-4. Додаткова: 1, 2, 3, Інтернет: 1, 2, 3,	Вивчення матеріалу, аналіз першоджерел, задачі.	3 бал.	Заняття,
Тиж. 10. 2 акад. год.	ТЕМА 3.3. Місто як аттрактор. Просторові і тимчасові міські аттрактори. Місто як соціоаттрактор. Мегаліс як специфічний аттрактор. Урбоаттрактори.	Лекційне заняття, F2F.		Основна: 2, 3 Додаткова: 14 Інтернет: 1, 2, 3,	Вивчення матеріалу, аналіз першоджерел, задачі.	4 бал.	Заняття,
Тиж. 11. 2 акад. год.	ТЕМА 3.4. Місто як фрактал. Місто як просторовий фрактал. Фрактальна система причинно-наслідкових, функціональних, структурних відносин в міському середовищі. Фрактальна експансія міст.	Практичне заняття		Основна: 2, 3 Додаткова: 7, 9, 17, 13 Інтернет: 1, 2, 3,	Вивчення матеріалу, аналіз першоджерел, задачі.	4 бал.	Заняття,

Тиж. 12. 2 акад. год.	Розділ 4. Місто як віртуальний феномен ТЕМА 4.1. Віртуальність міської повсякденності. Місто у кіберпросторі. Метафізика міста як віртуальна реальність. Образ міста як віртуальний феномен. Віртуалізація міського ландшафту. Держава та місто у смартфоні. Смарт-місто.	Лекційне заняття, F2F.		Основна: 2, 3 Додаткова: 1, 19, 20, 22 Інтернет: 1, 2, 3,	Вивчення матеріалу, аналіз першоджерел, задачі.	3 бал.	
Тиж. 13. 2 акад. год.	ТЕМА 4.2. Місто як топос. Місто як архітектурний топос. Місто як семіотичний топос. Місто, що «перетікає» у рухливому просторі. Місто як гіперреальність. Віртуальний простір-час міста.	Лекційне заняття, F2F.		Основна: 1, 4 Додаткова: 14 Інтернет: 1, 2, 3,	Вивчення матеріалу, аналіз першоджерел, задачі.	4 бал.	Заняття,
Тиж. 14. 2 акад. год.	ТЕМА 4.3. Городянин як людина. віртуальний Homo virtualis. Безліч «віртуальних особистостей». Віртуальна тілесність. Місто і криза ідентичності. Гармонізація реального та віртуального міського простору.	Практичне Заняття		Основна: 2,3 Додаткова: 9, 14,16, 19 Інтернет: 1, 2, 3,	Вивчення матеріалу, аналіз першоджерел, задачі.	4 бал.	Заняття,
Тиж. 15. 2 акад. год.	Тема 4.4. Віртуальний простір міської культури Культура як віртуальний феномен.	Практичне Заняття		Основна: 2, 3 Додаткова:	Вивчення матеріалу, аналіз першоджерел, задачі.	4 бал. (до 30 бал.)	Заняття, модульний

	Віртуальні субкультури. Міська культура як простір віртуальної реальності.			18, 19 Інтернет: 1, 2, 3			тижде нь- контр оль

10. Система оцінювання та вимоги

10. Система оцінювання та вимог

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до проведення філософських дискусій, рефлексій та критичної оцінки наукових позицій та інформаційних джерел в професійній діяльності. Розподіл балів із навчальної дисципліни «Філософська аналітика міського простору» є сумою балів за виконання практичних завдань, самостійної роботи та проходження тестів у системі Moodle, а також виконання змістовної рефлексії(есе) та підсумкового контролю під час заліку. За семестр студент отримує максимум 30 балів за перший модуль та максимум 30 балів за другий модуль (разом – 60 балів) та 40 балів під час складання заліку.

У фіналі першого модуля – тестування (самостійна робота):

15 - 12 балів – повна змістовна відповідь на всі завдання, якісне оперування термінами та теоретичними джерелами, аргументованість відповіді, переконливе демонстрування обізнаності в царині теоретико-методологічні засад дослідження історії й логіки ідеологій;

7 - 11 балів – суб'єктивна позиція заявлена, але повністю не аргументована, викладення матеріалу засноване на знанні основних джерел із курсу «Філософська аналітика міського простору»;

4 - 6 балів – поверхове знання матеріалу, слабке знання ідеологічних засад, джерел;

2 - 3 бали – короткий поверховий виклад матеріалу, нечіткі та помилкові визначення понять у царині ідеологічного знання.

У фіналі другого модуля – тестування (самостійна робота):

19 - 24 бали – повна змістовна відповідь на всі завдання, якісне оперування термінами та теоретичними джерелами, аргументованість відповіді, переконливе демонстрування обізнаності в царині історії та логіки розгортання різновидів політико-ідеологічного явища;

12 - 18 балів – суб'єктивна позиція заявлена, але повністю не аргументована, викладення матеріалу засноване на знанні основних джерел із курсу «Філософська аналітика міського простору»;

11 - 5 балів – поверхове знання матеріалу, слабка знання ідеологічних засад, джерел;

4 - 3 бали – короткий поверховий виклад матеріалу, нечіткі та помилкові визначення понять у царині ідеологічного знання.

Участь у роботі семінару:

4 бали – чітка повна змістовна відповідь на питання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, вміння орієнтуватись у філософських, ідеологічних, історичних дослідженнях;

2-3 бали – поверховий виклад матеріалу; поверховий рівень ідеологічних рефлексій, оперування філософськими, історичними джерелами;

0,5 бала – доповнення.

ЗАЛІК (40 балів)

Підсумковий контроль проводиться по закінченні вивчення курсу з метою оцінювання результатів вивчення навчального курсу на завершальному етапі. Підсумковий контроль проходить у формі заліку, під час якого студент може отримати 40 балів. Із них 20 балів – за результатами тестування, 20 балів відводиться на залік в усному вигляді. У цілому, студент може отримати 100 балів.

Приклади практичних завдань: а) підсумкова рефлексія з курсу «Філософська аналітика міського простору»; б) опрацювання проблем та перспектив гармонізації процесів розвитку міського простору.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Іспит	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано

B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

11. Рекомендована література

Основна:

1. Беломесяцев А.Б. Філософські основи архітектури. /А.Б.Беломесяцев. – К.: ІПСМ АМУ, 2005. – 488 с.
2. Горнова Г.В. Философия города. М.: Форум, Инфра-М, 2014. 344 с.
(Горнова Г. Философия города. Монография». Режим доступа <http://padaread.com/?book=178222>)
3. Философия города: монография. Под ред. проф. В.В. Афанасьевой. Саратов: изд-во СГУ, 2011. 197 с.
4. Терехова Г.Л. Философия архитектуры: учебное пособие. / Г.Л.Терехова. – Тамбов, Издво ТГТУ, 2007. – 104 с.

Додаткова:

1. Августин Аврелий, блаженный. О граде Божиим / Августин Аврелий. — М.: СпасоПреображенский Валаамский монастырь, 1994. — Т. 1. — 394 с.
2. Алексеева-Бескина Т.И. Саморазвивающаяся система города//Город в процессах исторических переходов. М., 2001.
3. Беспечная Р.Я., Вайнберг Э.И. и др. Проблемы больших городов // Обзорная информация МГЦНТИ, 1987. Вып. 1;

4. Бродель Ф. Время мира. Т.3. Материалистическая цивилизация, экономика и капитализм, XV-XVIII вв. М., 1992.
5. Бродель Ф., Что такое Франция? Пространство и история. М., 1994.
6. Вебер М. Город. / Вебер М. Избранное. Образ общества. М., 1994
7. Веселова С.Б. Город — Архитектура — Философия [Электронный ресурс] /С.Б. Веселова//сайт «Anthropology – web-кафедра философской антропологии», 23.09.2015, Режим доступа: <http://anthropology.ru/ru/texts/veselova/city.html>.
8. Веселова С. Б. Семь вопросов пользователя к сетевому телематическому киберполису [Электронный ресурс] /С.Б. Веселова// сайт «Anthropology – web-кафедра философской антропологии», 23.09.2015, Режим доступа: <http://anthropology.ru/ru/texts/veselova/seven.html>.
9. Веселова С.Б. Искусство пространства [Электронный ресурс] /С.Б. Веселова// сайт «Anthropology – web-кафедра философской антропологии», 23.09.2015, Режим доступа: <http://anthropology.ru/ru/text/veselova-sb/iskusstvo-prostranstva>.
10. Веселова С.Б. Формирование городов [Электронный ресурс] /С.Б. Веселова// сайт «Anthropology – web-кафедра философской антропологии», 23.09.2015, Режим доступа: <http://anthropology.ru/ru/text/veselova-sb/formirovanie-gorodov>.
11. Веселова С.Б. Преодоление хаоса. Жизненный мир мегаполиса начала XX века [Электронный ресурс] /С.Б. Веселова//СПб.2014.:Вестник Русской Христианской Гуманитарной Академии. том 15, №1 - сайт «Киберленинка», Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/preodolenie-haosa-zhiznennyu-mir-megapolisa-v-kontseptah-arhitektorov-filosofov-i-sotsiologovnachala-xx-veka>.
12. Виноградова О. Настоящее и будущее города. Опрос экспертов [Электронный ресурс] /О.Виноградова// сайт «Сноб», 03.02.2016, Режим доступа: <https://snob.ru/selected/entry/104070>.
13. «Городская экология», «Городской образ жизни», «Реализм» / Аберкромби Н., Хилл С., Тернер Б. Социологический словарь (The Penguin Dictionary of Sociology). Казань, 1997.С. 62,74,178;
14. Зиммель Г. Большие города и духовная жизнь// Логос, 2002, № 3-4.
15. Кампанелла Т., Мор Т., Томас Мор. Утопия. Томмазо Кампанелла. Город Солнца./Т.Кампанелла, Т.Мор. - М.: Алгоритм, 2014. – 256 с.
16. Кокс Х. Мирской град - Секуляризация и урбанизация в теологическом аспекте / Под общей ред. и с примеч. О.Боровой, М.: Издательская фирма «Восточная литература» РАН, 1995. ʒ 263 с.
17. Листенгурт Ф.М., Любовный В.Я. Проблемы социально-экономического развития крупных городов. М., 1983;
18. Смирнов С.А. Философия города (образы города в культуре) // «Мастер-класс». 1996, №1
19. Стародубцева Л.В. Город как метафора урбанизируемого сознания// Урбанизация в формировании социокультурного пространства. М., Наука, 1999.
20. Стригалев А.А. "Город Солнца" Кампанеллы как идеал миропорядка // Художественные модели мироздания. М., 1997. С. 137
21. Экономические методы регулирования развития крупных городов. Л., 1990. Зебельшанский Г.Б. Город как архетип культуры // Проблемы истории архитектуры. М., 1990. С. 25-29.
22. Франк-Каменецкий И. Г. Женщина-город в библейской эсхатологии// Сергею Федоровичу Ольденбургу: К пятидесятилетию научно-общественной деятельности. 1882— 1932: Сборник статей. Л., 1934.

Інформаційні ресурси:

1. Запорізька обласна державна адміністрація : <https://www.zoda.gov.ua/>

2. Запорізька обласна рада : <http://zor.gov.ua/>
3. Запорізька міська рада : <https://zp.gov.ua/uk>
4. Онлайн курс на Прометеус (Відродження) Урбаністика: сучасне місто https://edx.prometheus.org.ua/courses/IRF/URBAN101/2015_T1/about
5. Електронная библиотека E-lib.info: <http://e-lib.info/>
6. Библиотека Ихтика: <http://ihtika.net/>
7. Библиотека «Гумер»: http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/index_philos.php
8. Философия для студентов: <http://filam.ru/index.php>
9. Философия без границ. ПлатонаНет: <http://platonanet.org.ua/>
10. Stanford Encyclopedia of Philosophy: <http://plato.stanford.edu/>
11. Some texts from Early Modern Philosophy: <http://www.earlymoderntexts.com/>
12. Як збудувати місто, в якому варто жити. Лекція Енріке Пеньялоси
http://texty.org.ua/pg/article/newsmaker/read/35559/Jak_zbuduvaty_misto_v_jakomu_varto_zhyty
13. Антропологічний вимір міста
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=14&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjwxOeSpvPIAhWSIYsKHc5HBQY4ChAWMAN6BAgGEAI&url=http%3A%2F%2Fwww.zgia.zp.ua%2Fgazeta%2Fgvzdia_61_154_159.pdf&usg=AOvVaw3rSWAB_6esX15T8vmhGWXi
14. Філософія міст в Україні
<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=18&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjwxOeSpvPIAhWSIYsKHc5HBQY4ChAWMAAd6BAgIEAI&url=https%3A%2F%2Faspects.org.ua%2Findex.php%2Fjournal%2Farticle%2Fdownload%2F588%2F575%2F&usg=AOvVaw2Iv0Q0hbZSE0GVIRQXaVbs>
15. Хвиля : новини та аналітика : <https://hvylya.net/>
16. Смирнов С. А. Антропология города, или О судьбах философии урбанизма в России [Електронний ресурс] /С.А. Смирнов// сайт «Anthropology – web-кафедра философской антропологии», 23.09.2015, Режим доступу: http://anthropology.ru/ru/texts/smirseal/ancity_1.html.
17. Запорізький туристичний інформаційний центр. Режим доступу: <https://zaporizhzhia.city/ru/contact>